

DELAVEC

Uredništvo in uprava.
Ljubljana,
Selenburgova ulica št. 6/II.

Izhaja vsako soboto.
Stane posamezna štev. 75 p,
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izvod
po 60 para.
Oglasi: prostor 1x55 mm
1.50 Din.
Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.
Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštne
proste.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ)

Kje je odpomoč?

V člankih: »Nove smeri v mezni politiki« (»Delavec« št. 14) in »Gospodarska kriza« (»Delavec« št. 19) smo dovolj natančno prikazali, odkod prihaja gospodarska kriza in kakšne bodo njene posledice za proletarijat. Mislimo tudi, da smo s temi članki pozvali dovolj krepko vse zavedne člane naših organizacij, naj premisljujejo, s kakšnimi sredstvi bi se izognili najhujšim udarcem.

V normalnih časih, v dobi dobre konjunktore, je najvažnejše sredstvo proletariata, da pritisne na svojega delodajalca, če si hoče izboljšati svoj položaj.

V času splošne gospodarske krize pa dosežemo s takim pritiskom mnogokrat baš nasprotno, kar smo nameravali. Zato je jasno, da je treba prenesti ta pritisk na tiste faktorje, ki so dolžni skrbeti, da proletarijat tudi ob času krize ne pomre lakote. In ta faktor je:

državna uprava!

Seveda bi bilo zaman pošiljati g. Pašiču ali kakemu drugemu ministru anilostne prošnje ali udanostne izjave. Ti gospodje natančno vedo, da se gode ljudstvu krivice in vedo tudi, da ravno na račun teh krivic, ki se gode ogromni večini prebivalstva, udobno živi nekaj tisočev parazitov. In gospodje meščanski ministri, ki so po veliki večini tudi sami taki izkoriščevalci, se prav dobro zavedajo, da so oni predstavniki teh mogotcev.

Iz teh vzrokov bi prošnje ali tihe pritožbe nič ne pomagale. Proletariat se mora najprej sam zavedati, da nima napram državi le dolžnosti, temveč, da ima tudi pravice.

Med našim ljudstvom in žalibog tudi med industrijskim delavstvom je še prav mnogo hlapčevskega duha. Seveda so povsod in tako tudi tukaj častne izjeme. Vendar je pri našem povprečnem človeku ukoreninjeno mnenje, da je vedno bilo in vedno bo tako, da je predstavnik države žandar ali policaj in da te, če se mu ravno zljubi, lahko ukleše in pelje v zapor.

Seveda je s takim ljudstvom potem težko zahtevati od države raznih pravic, kakor socialne zaščite gospodarsko šibkejših, brezposelnih, bolnih itd.

Če bi se ljudstvo ali vsaj industrijsko delavstvo zavedalo, da je brezpogojna dolžnost države, da ga zavaruje pred lakoto, potem bi bila v 6 mesecih vsaka vlada, ki bi tega ne upoštevala, nemogoča.

Iz tal bi zrastle akcije izkoriščanih, katerim bi se pridruževale ved-

no nove in nove množice proletarijata.

In ta val bi bil tako močan, da bi morala vlada, bodisi upoštevati želje in zahteve teh množic, ali bi jo pa odnesla burja javnega mnenja.

V Strokovni komisiji združene strokovne organizacije predstavljajo prilično precejšnjo moč, če jo bodo znale izrabiti v pravem času in v pravi smeri.

Pritisk na vlado, da bo vršila napram državljanom svoje dolžnosti, je seveda treba organizirati.

Prvo, kar moremo storiti je: da zahtevamo od članstva več agilnosti in več volje za borbo.

Besedam naj slede dejanja! Najboljše orožje za informacijo javnosti je tisk.

Dobro razširjen in urejen tisk pomeni velesilo. Tu bo treba vzeti v roko »Delavec« št. 11 z dne 17. marca, v katerem je priobčena resolucija s. Vrankarja o organizacijskem tisku, ki je bila predložena in sprejeta na kovinarskem kongresu.

To resolucijo je treba spraviti v življenje.

Noben delavec ali delavka, nobena kavarna, gostilna, brivnica ali drug javen lokal ne bi smel obstojati brez proletarskega časopisja. — Zlasti naš »Delavec«, ki je v resnici pravi odsev delavskega gibanja, bi moral biti tako razširjen, da bi bila ž njim preplavljena vsa Slovenija. Potem bi ne bil njegov glas glas zgubljenega v puščavi, temveč bi se zganili tisti, katerim bi v stvarnih člankih dokazal, da je treba to ali ono krivico odpraviti.

Seveda ne more lista razširiti eden in tudi ne deset ljudi. Če bi pa vsak njegov naročnik, katerih je približno deset tisoč, vsak pridobil samo enega (prav mnogi, bi jih lahko sto) bi pa list izhajal takoj v 20 tisoč izvodih in državni faktorji bi ga morali vse drugače upoštevati, kakor ga sedaj.

Nemogoče bi bilo potem meščanskemu vladnemu časopisju prikazati vsako delavsko akcijo kot protidržavno in nemogoče bi jim bilo pisati, da so delavec presiti in da se jim predobro godi.

Razširjenije lista in pridobivanje delavskemu gibanju novih mas, naj bi bila prva naloga vseh, ki ne marajo lakote in izkoriščanja. Za to nalogo je pa treba pridnosti in vztrajnosti, zato odgovorjamo na vprašanje: **kje je odpomoč s tem, da nasvetujemo:**

več agilnosti!

Brez potu, ni medu!

Fr. Uršič: Dohodnina od mezd.

(Dalje.)

3. Oženjeni uslužbenec v Zagorju s 3 otroci, je imel skupno službenih prejemkov 73.320 K. Draginjska doklada je znašala po tabeli 3. 61.320 kron. Obdavčljivi službeni prejemki so znašali 12.000 K. Od tega znaša dohodnina, kakor bomo pozneje videli 401.70 K in invalidski davek 98 K.

4. Vdovec brez otrok v Mariboru je imel službenih prejemkov 53.960

kron. Po tabeli 1. je znašala draginjska doklada 37.960 K, ostanek 16.000 kron je obdavčljiva plača. Od tega znaša dohodnina (kakor je razvidno iz poznejših tabel) 728.12 K in invalidski davek 96 K.

3. Odmera dohodnine in invalidskega davka.

Ako imamo določeno na ta način odmerno podlago, je nadaljni račun

3. tabela.

Drugi kraji.

Samec	Skupni službeni prejemki (v kronah)							Obdavčljiva plača
	oženjen							
	brez otr.	1 otrok	2 otroka	3 otroci	4 otroci	5 otrok	6 otrok	
24.040	31.340	38.640	45.940	53.240	60.540	67.840	75.140	3.600
24.360	31.660	38.960	46.260	53.560	60.860	68.160	75.460	3.920
24.680	31.980	39.280	46.580	53.880	61.180	68.480	75.780	4.240
27.720	35.020	42.320	49.620	56.920	64.220	71.520	78.820	4.360
28.080	35.380	42.680	49.980	57.280	64.580	71.880	79.180	4.720
28.440	35.740	43.040	50.340	57.640	64.940	72.240	79.540	5.080
28.560	35.860	43.160	50.460	57.760	65.060	72.360	79.660	5.200
28.860	36.180	43.460	50.760	58.060	65.360	72.660	79.960	5.500
29.160	36.480	43.760	51.060	58.360	65.660	72.960	80.260	5.800
29.460	36.780	44.060	51.360	58.660	65.960	73.260	80.560	6.100
od 35.600	od 42.900	od 50.200	od 57.500	od 64.800	od 72.100	od 79.400	od 86.700	Obdavčljiva plača se dobi, če se odšteje od skupnih službenih prejemkov tu navedena draginjska doklada.
do 40.400	do 47.700	do 55.000	do 62.300	do 69.600	do 76.900	do 84.200	do 90.500	
znaša drag. d. 29.200	znaša drag. d. 36.500	znaša drag. d. 43.800	znaša drag. d. 51.100	znaša drag. d. 58.400	znaša drag. d. 65.700	znaša drag. d. 73.000	znaša drag. d. 80.300	
od 44.120	od 51.420	od 58.720	od 66.020	od 73.320	od 80.620	od 87.920	od 95.220	
do 51.320	do 58.620	do 65.920	do 73.220	do 80.520	do 87.820	do 95.120	do 102.420	
znaša drag. d. 32.120	znaša drag. d. 39.420	znaša drag. d. 46.720	znaša drag. d. 54.020	znaša drag. d. 61.320	znaša drag. d. 68.620	znaša drag. d. 75.920	znaša drag. d. 83.220	

lahak. Razločevati imamo samo troje primerov:

- a) samec ali vdovec brez otrok;
- b) oženjeni brez otrok ali pa vdovec z enim otrokom;
- c) oženjene, ki imajo vsaj enega nepreskrbljenega otroka, ali pa vdovec, ki ima vsaj dva nepreskrbljena otroka.

Obdavčljiva plača, ki ne presega zneska 10.000 K, je davka prosta,

ker se je zvišal eksistenčni minimum, ki je bil pred vojno 1600 K, za leto 1921 in 1922 na 10.000 K, kar je mimogrede rečeno še vedno premalo.

Če ima uslužbenec poleg svoje plače še kake druge dohodke, se računajo k plači seveda tudi ti dohodki ter se davek odmeri od skupnega dohodka, ako znaša ta več nego 10.000 K.

Kovinarska internacionala posreduje.

Na izvajanja s. Bračinaca je odgovarjal s. Fr. Svetek približno sledeče: Če bi kovinarska internacionala posadila kovinarje iz Slovenije na zatožno klop, lahko izjavim, da bi v tem slučaju ne zadela pravega krivca. Naj ugotovim najprvo, da smo mi napram internacionali storili vselej in vsikdar svojo dolžnost. Visoko smo držali zastavo naše internacionalne tudi takrat, ko so bili razni elementi z vso ogorčenostjo na delu, da jo razbijejo.

Napačno bi bilo misliti, da mi zedinjenja ne želimo. Izjavljam, da smo se takrat, ko smo radi razbitja Avstrije bili odrezani od svoje centrale na Dunaju, že takrat smo mislili na to, da bo treba zediniti vse kovinarje v novi državi v eno enotno organizacijo; zato smo svojo centralo ustanovili le provizorično.

Nas pri zedinjenju ne ovira nobeno osebno vprašanje, kar se kaže že v tem, da na to sejo ni prišel noben nastavljenec naše organizacije. S tem mislim, da sem dovolj jasno dokazal, da ne zasledujemo nikakršnih separatističnih potov, temveč, zahtevamo le garancij, da če se zedinimo, da ne bo poslovanje organizacije slabše, kot je sedaj.

Pri celi stvari je treba upoštevati, da se delavski pokret v Jugoslaviji ne da zediniti kar brez nob, ker ima

vsaka pokrajina drugačno administracijo in tudi drugačno vzgojo. Pri nas v Sloveniji n. pr. smo zelo natančni glede reda in naglega poslovanja organizacije. Posebno natančni in nezaupljivi smo pa pri denarju, čemer pa seveda nočem reči, da nam ni tako težko, in da se tam z denarjem lahko, in da se Povdariti hočem le, da se želimo ravna. strani na jugu vse, da gibanje s te in da imamo vs, premalo poznamo pred prihitrjen, med tega pomisleke Ugotovi, da zedinjenjem.

Katerem, da moram, da tudi Savez, ta pri, da smo kot samo-upravna enota, vključeni, ni mnogo storil, da s, da vse te naše pomisleke, nam, je zelo nasprotno — včasih se

je zdelo, da nas uprava saveza še celo zapostavlja. Naj navedem samo en slučaj. Savez je naš predstavnik v internacionali. A zadnjič, ko se je vršila na Dunaju konferenca internacionalne smo mi za to konferenco zvedeli šele par dni poprej, tako, da nam ni bilo mogoče pripraviti nobenih statističnih podatkov, še manj nas je pa savez pozval, naj odpošljemo tudi mi svojega zastopnika, če ravno polagoma na take stvari veliko važnost in imamo poleg tega tudi po številu članstva pravico do svojega zastopnika.

Ta slučaj, ki pa ni edin, dovolj jasno kaže, da smo upravičeni za-

htevat garancij, da se bo z nami postopalo tako, kakor je prav.

Glede zedinjenja samega, pa lahko brez pretiravanja trdim, da smo sami, v kolikor nam je dopuščal čas, odstranjevali ovire, ki so na poti. Če se pa hočemo zediniti in če se ne pustimo posiliti v kako stvar, katere pred svojim članstvom ne bi mogli zagovarjati, pa mislim, da smo storili le svojo dolžnost.

Če zagrebški kongres ni imel uspeha nismo krivi mi, temveč tisti, ki so pozabili, da pri zedinjenju ne sme biti bojnega glasovanja. Preostalo nam torej ni nič drugega, kakor zapustiti kongres, če nismo hoteli biti v tem vitalnem vprašanju majorizirani.

Predlog s. Domesa, ki gre za tem, da se izvoli šestčlanska komisija, ki naj pripravi zedinjenje in skliče kongres, je sprejemljiv in jaz

kakor tudi s. Otarepec bodeva ta predlog pri našem centralnem odboru zagovarjala. Izrecno pa zahtevam, naj se sklone, da se pri točki zedinjenje na kongresu ne bo glasovalo.

Glede takozvanih komunistov pa mislim, da bi bilo nepravilno delati jim v organizaciji kake težkoče. Zanje naj velja v organizaciji isto, kakor velja za vse druge. Dokler se drže pravil, pravilnika, kongresnih in centralnih sklepov, toliko časa mora biti brezpogojno tudi njim zagotovljena demokracija. Mislim je treba, da so strokovne organizacije predvsem obrambni inštrument in pri nas v Jugoslaviji imamo z obrambo dovolj posla.

Pametno bi bilo torej, da usmerimo naše delovanje tako, da omogočimo zedinjenje tudi z onimi sodruki, ki so še odvojeni.

Živilska stroka.

Stavka pekovskih pomočnikov v Mariboru traja dalje. Stavka 37 pomočnikov, 39 pomočnikov pa je na delu, ker je devet obratov povišalo pomočnikom mezde za 25 odstotkov in tridnevni plačani dopust. Povišek bo teh 39 pomočnikov dalo za stavkovni sklad stavkajočih 37 pomočnikov; to bo znašalo okroglo 2500 dinarjev. To prispevanje bo trajalo toliko časa, kolikor časa bo stavka trajala in stavkajoči pekovski pomočniki ne bodo dosegli svojih zahtev. Stavkokazi se pri stavki do danes še niso pojavili, kar vsekakor dokazuje dobro organizacijo.

Mlinarjem v Kranju! Na vašo pritožbo glede bolniške blagajne in tamkajšnjega nereda pri izplačevanju boleznine vam sporočamo, da nemudoma pošljete na ravnateljstvo Okrožnega urada pritožbo; če to ne bo pomagalo, storite za kar ste se odločili za dan 20. t. m. Torej nameravamo za 20. t. m. odpade. — Predsedstvo.

Rogaška Slatina. Dne 14. t. m. se je vršil pri nas strokovni shod, katerega se je udeležilo sicer malo število, a bili so to zavedni delavci, na katerih upamo, da bo nekoč sezidana stavba boljše organizacije in družbe. S. Meznarič je temeljito orisal položaj delavstva, ki si ga je napravilo delavstvo samo s svojo nezavednostjo. Dvema navzočima klerikalno navdahnjenima poslušalcema je resnica bodla v oči, zato sta se ponoči maščevala in pretepla nekega sodruka, ki je navedena dejstva zagovarjal. Ime tega razbojniškega tipa zaenkrat zamočimo, pač pa smo že vse potrebno ukrenili. O shodu samem več prihodnjič.

Kemična stroka.

Medvode - Goričane. Naši krščanski socialci pošiljajo med delavstvo neke okrožnice, ki imajo zelo sumljivo in lažljivo vsebino; tako nam je prišla slučajno v roke sledeča okrožnica:

»Tovariši, delavci!

Na pritisk naše krščansko-socialne delavske organizacije je upravni svet združenih papirnic določil, da se vrše mezdna pogajanja tekom 8 dni, ker je bilo prej nemogoče radi obnega zbora papirnice. To tako za enkrat. Sedaj pa poglejmo naše in vevške socialne demokrate: Pri zadnjih sejah v Vevčah so sklenili nastopiti z nami skupno pri mezdnem gibanju.

Naša organizacija je to vpoštevala, ter vložila zahtevo na upravni svet, medtem ko jih od social-demokratov upravni svet ni prejel.

Social-demokrati so torej hoteli priti do pogajanj preko nas po drugi poti — preko inšpekcije dela, toda pokazalo se je, da so se pošteno blamirali, ker so šli po drugi poti, a previsoko. S tem pa so naši socialni-demokratje zopet pokazali, da jim ni toliko za delavsko edinstvo, kakor za njihovo politiko.

Pokazali so, da je ž njimi vsak nadaljni stik nemogoč! Delavstvo zapomni si te tičke! Skupina papirniškega delavstva.

Opomba: V tem slučaju sme vsaka pogodbeni stranka predlagati, da se kolektivna pogodba pregleda. O tem se mora obvestiti drugo stranko dva tedna prej; kolektivna pogodba pa ostane v veljavi do sklepa nove pogodbe.

24. Pogodbe, ki se sklonejo za novo dobo, če tudi pod starimi pogodbenimi pogoji, kakor tudi vse izpremembe in dopolnitve pogodb, je treba vpisati v smislu splošnih določil.

25. Spori, nastali med delodajalci in delojemalci radi pogodbe, ki ni bila vpisana, se rešujejo na podlagi splošnih zakonitih določil, ne pa na podlagi sklenjene sporne pogodbe.

26. Nadzor nad izvrševanjem kolektivnih pogodb vrši v prvi vrsti cenilna in sporna komisija.

V. Delavna pogodba.

Delavna pogodba je dogovor dveh ali več oseb, na podlagi katerega stavi na razpolago delojemalce svojo delovno silo delodajalcu proti odškodnini.

Delavna pogodba se mora skleniti v vsakem slučaju.

28. Pogoje delavne pogodbe določita oba dela sporazumno. Neveljavna pa so ona določila delavne pogodbe, ki poslabšujejo delojemalcem položaj v pri-

Tako klerikalna okrožnica. Mi pa pravimo, da za to, kar se je sklepalo v Vevčah nismo odgovorni, kar vam bodo vevški sodrugi itak še odgovorili. Kar pa se tiče odložitve mezdnih zahtev so bile od naše strani vložene prav take, kakor od vaše in sicer dne 30. marca t. l. Da jih upravni svet ni prejel, kakor pravi vaša okrožnica, je pa debela laž, katero hočete izrabiti za agitacijo.

Zelo se pa motite, kajti naši sodrugi so poučeni o stvari. Nadalje pravi okrožnica, da smo šli po drugi poti in »previsoko«; s tem ste vnovič pokazali kakšnji kapitalistični hlapci da ste, ker hočete s tem tudi nas odvrniti, da se poslužimo edino merodajnega državnega urada, katerega dolžnost je, da posreduje, ako se oholi kapitalizem ne zmeni za upravičene zahteve delavstva; sicer vam pa svetujemo, da napravite najprej med svojim članstvom red, da ne bo potreba omoženim ženam s petimi otroci hoditi v tovarno prepevat drugih žensk. Gospodje, okrtajte in osnažite najprej svoje perilo in blago, ki ste si ga sami napravili. Gospodu ravnatelju pa priporočamo, da napravi v tem oziru red, da ne bo potreba neprestano še posebej vlagati intervencij in posredovanj.

Vevče. Mezno gibanje papirniškega delavstva Vevč in Medvod - Goričane je v polnem teku. Pogajanja, ki so se na podlagi vloge »Osred. društva kemičnih delavcev« vršila dne 11. t. m. so pokazala, da so zahteve delavstva tako skromne, da ni mogoče nič popuščati. Shod, ki se je vršil v nedeljo 20. t. m. v Vevčah, je istotako dokazal, da stoji za temi zahtevami vse delavstvo solidarno. Več o shodu in o gibanju bomo poročali, ko bodo pogajanja zaključena.

Zborovanje podružnic. Tajništvo osred. društva kem. delavcev pozivlja članstvo v podružnicah: Gotovlje, Liboje, Štore, Radeče, da se članskega zborovanja glede skupščine osred. društva polnoštevilno udeleži. V podružnici keramičnih delavcev v Gotovljah se bo vršilo zborovanje dne 26. maja takoj po delu. V Štorah se bo vršilo zborovanje dne 27. maja točno ob 10. uri dop. V Radečah se bo vršilo dne 27. maja točno ob 8. uri popoldne. Članstvo teh podružnic opozarjamo, da se v lastnem interesu točno udeleži zborovanja.

Zagorje. V podružnici steklarjev v Zagorju se bo vršil dne 23. maja ob 18. uri občni zbor v prostorih rudniške restavracije s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo odbora; a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika; 2. poročilo nadzorstva; 3. povišanje prispevkov; 4. volitev delegata za skupščino osrednjega društva kem. delavcev; 5. volitev odbora; 6. raznoterosti. Pozivljamo članstvo podružnice, da se obnega zbora polnoštevilno in točno udeleži.

Socialna politika.

Krivo potrebna odredba. Podjetniki stavbinske stroke v Sloveniji dosedaj niso marali priznavati obratnih delavskih zaupnikov. Mnogo podjetnikov jih še sedaj ne priznava. Med temi junaki je tudi g. Karol Jezernik v Celju.

»Unija stavbinskih delavcev za Slovenijo v Celju« je prijavila 4. aprila omenjeni tvrdki in Inšpekciji dela dne 29. marca izvoljene obratne zaupnike stavbišča Hudejame. Tvrdka Jezernik je na prijavo zaupnikov odgovorila pismeno, da ne more priznavati zaupnikov, ker se isti na mezdnih pogajanjih sploh niso priznali od gg. delodajalcev — stavbenikov seveda. S tem je tvrdka računala, da je zadeva rešena in da bodo stavbeni podjetniki kljub obstoječemu zakonu o zaščiti delavcev odklanjali priznanje zaupnikov še nadalje.

Tajništvo okrožne strokovne komisije v Celju je vložilo ovadbo na okrajno glavarstvo Celje radi te zadeve obratnih zaupnikov.

Vloženo ovadbo je okrajno glavarstvo odstopilo Inšpekciji dela v Maribor. Zadnja je rešila ovadbo z odlokom z

dne 26. aprila 1923. pod opr. št. 566. — Odlok Inšpekcije dela se glasi:

»G. Karol Jezernik, stavbena tvrdka Hudejama.

Tajništvo okrožne strokovne komisije je naznanilo podpisani inšpekciji, da ne priznava dne 29. marca izvoljenih delavskih zaupnikov. Ker je neutemeljen razlog, katerega ste navedli v Vaši vlogi na »Unijo stavbinskih delavcev za Slovenijo«, da namreč stavbeni obrtniki do danes niso priznavali zaupnikov pri splošnih mezdnih pogajanjih — se odreja, da imate v smislu § 108. zakona o zaščiti delavcev pripoznati in upoštevati izvoljene delavske zaupnike ravnatoko, kakor drugi obrtniki z vsemi pravicami, ki jim pristojajo v smislu omenjenega zakona. S tem se obvešča Tajništvo okr. strok. komisije v Celju. Zoper navzočo odredbo vam je prosto se pritožiti v 14 dneh po sprejemu.

Inšpekcija dela Maribor, inž. Dejak s. r. inspektor. — Upajmo, da bo gospodom ta odlok zadostoval za poduk, da ne bodo več skušali gaziti obstoječe jugoslovanske zakone.

Naše organizacije.

Kovinarska stroka.

Izvršite dolžnosti. Dne 3. maja smo razposlali okrožnico št. 11, ter priložili tozadevne pole v izpolnitev. Nekaj podružnic nam je izpolnjene pole že vrnilo, nekatere pa še ne. Dokler nimamo podatkov od vseh podružnic, nam ni mogoče pričeti z delom za enotni larifni pokret. Zato pozivamo tem potom vse one podružnice, ki še niso vrnile p. l. da jih nemudoma izpolnijo in odprešljejo centrali.

Pravilnik. Pretekli teden smo razposlali na vse podružnice pravilnike. Vsak član dobi pravilnik brezplačno in

naj ga vlepri v svojo člansko knjižico. Obenem opozarjamo vse člane, da pravilnik dobro prečitajo in se po njem ravnajo. Funkcionarji nekaterih podružnic so še pretečeni mesec pobirali vpisnino po 4 Din mesto po pet in sprejemali nove člane v razred, v katerega je posameznik sam hotel vstopiti. Opozarjamo, da bomo od sedaj naprej zavrnili vse pristopne izjave onih članov, katerih tedenski prispevek ne bo odgovarjal enournemu zaslužku. — Tajništvo O. D. K.

Seja sekcije strugarjev se bo vršila v sredo, dne 23. t. m. takoj po delu. Predsednik.

18. Čas, za katerega se sklepajo kolektivne pogodbe, določa ljudski komisariat dela v sporazumu z vsruskim centralnim sovjetom strokovnih organizacij.

19. Določbe kolektivnih pogodb, v kolikor podaljšujejo delavne pogodbe v primeri s tem zakonom, so neveljavne.

20. Strokovne organizacije ne jamčijo s svojim premoženjem za kolektivne pogodbe.

21. Kolektivne pogodbe se sklepajo pismeno in se spisujejo pri organu ljudskega komisariata dela; ta organ sme razveljaviti vsako pogodbo, ki poslabšuje položaj delavcev in nameščenec v primeri s tem zakonom. Način vpisovanja sklenjenih kolektivnih pogodb predpiše ljudski komisariat dela.

Opomba: Če razveljavijo organi ljudskega komisariata dela posamezna določila kolektivne pogodbe, se sme vendar pogodba uvesti v zapisnik, če soglašata s tem oba dela.

22. Vpisana kolektivna pogodba stoji v veljavo z dnem, določenim v pogodb.

23. Če se preuredi zavod ali podjetje, ali pa preide v posest drugega, ostane pogodba v veljavi skozi ves določen čas.

Podlistek.

Zakon RSFSR o delu.

IV. Kolektivne pogodbe.

15. Kolektivna pogodba je pogodba, sklenjena med strokovno organizacijo kot zastopnico delavstva na eni in delodajalcem na drugi strani, ki določa delavne in namestitvene pogoje za posamezna podjetja in vsebino bodočih osebnih delavnih pogodb.

Določbe kolektivne pogodbe veljajo za vse osebe, ki so v podjetju zaposlene ne glede nato, če so člani strokovne organizacije, ki je sklenila pogodbo.

Opomba: Kolektivna pogodba ne velja za ono upravno osobje, ki sme nameščati in odpustiti delojemalce.

17. Kolektivne pogodbe so: Splošne (to so one, ki veljajo za posamezno produkcijsko, narodno - gospodarsko, upravno panogo) ali pa krajevne. Kadar so v veljavi splošne kolektivne pogodbe, se smejo sklepati krajevne pogodbe v onih slučajih in v onem okvirju, ki ga izrecno predvideva splošna pogodba.

meru z določbami zakona, kolektivne pogodbe in predpisi delavnega reda. Neveljavna so tudi vsa določila, ki omejujejo politično in državljansko svobodo delojemalčev.

29. Obenem s sklenjeno delavno pogodbo mora vročiti podjetje vsakemu nameščenecu in delavcu obračunsko knjižico. Izročitev obračunske knjižice ni obvezna, če velja delavna pogodba manj kakor teden dni.

Opomba: Če se sklone delavna pogodba z artelom, se morajo vročiti poleg splošne obračunske knjižice za celokupni artel še obračunska knjižica za vsakega člana artela posebej.

Opomba: Način vračanja obračunske knjižice se določa potom posebnih zakonitih določil.

30. Delavne pogodbe se morajo skleniti s posamezniki, ali pa tudi s skupinami oseb (arteli itd.).

31. Mladoletni so v pogledu delavne pogodbe enakopravni polnoletnim. Starši in varuhi, kakor tudi zavodi in uradne osebe, ki vodijo nadzor nad izvrševanjem delavsko - zaščitnih zakonov, smejo zahtevati, da se pogodba pravčasno razveljavi, če škoduje zdravju mladoletnega ali pa mu je v škodo.

(Dalje prihodnjič.)

Stavbinska stroka.

Mariborska podružnica »Unije stavb. delavcev« naznanja, da se je vršila kontrola centralne blagajne za leto 1922 do 31. marca letošnjega leta. — Razni obrekovalci so precej časa razširjali neutemeljena sumničenja o vodstvu naše unije. S tem so hoteli uničiti in razbiti našo stavbinsko organizacijo. Podpisani izjavljamo, da smo našli vse v najlepšem redu in pozivljamo istočasno vse one, ki so razširjali neresnične vesti, da se tekom osmih dni zglase pri mariborski podružnici naše stavbinske unije, da bodo svoje govorice tudi utemeljili in dokazali, ali pa jim bomo v nasprotnem slučaju stopili na prste.

Maribor 24. aprila 1923.

Za nadzorstvo:

za Maribor: Franc Adamič l. r. Franc Sterbol l. r.
za Celje: Jernej Koštomaj l. r., Ivan Gojković l. r.

Nekoliko pogleda resnici v obraz. »Unija stavbinskih delavcev za Slovenijo« je kakor običajno vsako leto tudi tokrat vložila spomenico na »Zvezo industrijev« za reguliranje plač stavbinskemu delavstvu. Zveza industrijev ni smatrala za potrebno na vloženo spomenico odgovarjati, ter tudi ni povišala

sama mezde, kakor je to storila l. 1921. Dne 4. maja pa se je »Zveza industrijev« vendar-le zganila, ter nam poslala dopis sledeče vsebine:

»Pozivno na Vaš dopis od 1. marca l. 1. Vas vljudno obveščamo, da se je na seji Odseka gradbene stroke, ki se je vršila dne 3. maja razpravljalo o zahtevah izloženih v Vaši spomenici. Odsek gradbene stroke je po razmotrivanju Vaše spomenice izjavil, da so Vaše zahteve pretirane, ter jih vsled tega ni mogoče vzeti za podlago pogajanj.

Vljudno Vas prosimo, da blagovolite z ozirom na stagnacijo v gradbeni stroki in splošno neugodno položaj Vaše zahteve revidirati. Pripominjamo pa tudi, da je vsled slabe konjunktore gradbene stroke mnogo delavcev nezaposlenih ter so radi tega pripravljani prevzeti delo tudi za sedaj veljavne oziroma še nižje mezde, kar je treba vsekakor upoštevati.«

To je odgovor organiziranih gospodarstvenikov okrog »Zveze industrijev« organiziranemu in neorganiziranemu stavbinskemu delavstvu, kj jasno govori, da gospodje ne smatrajo delavce za nič drugega kakor za blago, s katerim se poljudno kupčuje. Kdo je največ kriv takemu ošabnemu in nesocialnemu odgovoru? Evo nekaj statistike nekaterih podjetnikov gradbene stroke v Celju.

Ime tvrdke	Obratovališče	Ima zaposlenih delavcev	Zakoniti delavni čas bi moral znašati v urah izračun na			Dela so opravila na	Dela so opravila v urah izračun na			Delavcev več zaposlenih pri 8 urah dan
			dan	teden	mesec		dan	teden	mes.	
Karol Jezernik	Jadranska banka	80	640	3840	15360	10	160	960	3840	20—
"	Huda jama	78	624	3744	14976	10	156	936	3544	19:04
Konrad Golgranc	Westen	50	400	2400	9600	10	100	600	2400	12:04
"	Cerkev Sv. Jožefa	30	240	1440	5760	11	90	540	2160	11:02
Franc Nerat	Ravnikar	30	240	1440	5760	9	30	180	720	3:06
Vinko Kukovec	Parna žaga in tes.	15	120	720	2880	9	15	90	360	1:70
G. Eksner	Stavb. podjetje	10	80	480	1920	10	20	120	480	2:40
Wendl	"	12	96	576	2304	11	36	216	864	3:40
Verbnik	Tesarsko podjetje	20	160	960	3840	8	—	—	—	—
Mestna občina	Okrbništvu	20	160	960	3840	8	—	—	—	—

Te številke jasno govore, da so delavci povzročili nezaposlenost sami, zlasti oni, ki niso imeli nikdar dovolj nadur. Uvedli so 9, 10 in 11 urni delavni čas po zaslugi nezavednih delavcev in raznih priganjačev in s tem povzročili brezposelnost. N. pr. Celje, ki šteje komaj sedem podjetnikov, bi pri 8 urnem delavnem času lahko zaposlili še 72 delavcev in bi se isto lahko zgodilo po celi Sloveniji. Celje nima 72 brezposelnih delavcev, temveč jim ima komaj 10 do 12, kar znači, da bi jih bilo treba še 60 naročiti od tistega kraja, kjer ni dela. S tem bi se delavni trg izenačil, plače bi se potem draginji primerno morale zboljšati.

Medtem, ko smo te vrstice napisali, nam je prišla pod roko neka »Samostojna unija«, glasilo Žerjavovih bankrotov, iz katere posnemamo iz članka »Brezposelnost v stavbinski stroki« par prav zanimivih stavkov. Članek pravi, da so krize krivi tujci (katere tuje misli, tega seveda ne pove), ker jih je preveč pri nas zaposlenih. Mi se čudimo gospodom okrog »Žerjavove« Unije, da nam danes pripovedujejo, da imamo toliko tujcev v Jugoslaviji. Saj so ravno ti gospodje temu krivi, ker so imeli svojega protektorja g. dr. Žerjava kot ministra za socialno politiko, ki je imel končno besedo o uvažanju tujcev. Mi nismo nikdar zaprosili niti za delavce te, niti za delavce one narodnosti. Kako so dospeli tujci v Jugoslavijo? Celjska statistika nam pokaže, da niso tujci krivi brezposelnosti, ampak krivo je dr. Žerjavovo početje, ki je predlagal svobodo dela, da sme namreč vsak delavec delati kolikor časa hoče, to se pravi, da sme vsak kapitalist delavce izkoriščati kolikor hoče. Tako nesramno početje se godi povsod po celi državi, ki gre za tem, da se napravi iz zavednih proletarcev udane sužnje, katere bodo kapitalisti uporabljali za neskončno izkoriščanje na gospodarskem polju. Kapitalistični hlapeci Zupancove vrste pa izrabljajo nevzdržen položaj za hujskanje v svrhu dosega svojega egoističnega političnega cilja v prilog svojega delodajalca in samega sebe. Stavbinskemu delavstvu pa se pričnajo odpirati oči in ne be slepo sledilo na lihanice raznim žerjavovcem. Zavedamo

se, da je naša pomoč le v nas samih, da ojačimo našo razredno organizacijo, ki stoji na stališču razrednega boja. Vsem, ki se strinjajo z nami naj prigrasijo svoj pristop. Proč z lažnivci! Proč s hujskači delavstva.

Rudarska stroka.

Stavka rudarjev v Zagorju. Dne 8. maja je izbruhnila stavka v Kisovcu, dne 9. maja pa v Kotredežu pri Zagorju; rudnika sta last trb. premog. družbe, ki je znana izkoriščevalka svojega delavstva. Razmere rudarjev postajajo čimdalje neznošnejše. Na eni strani slaba mezdana pogodba, sklenjena med Trboveljsko premogokopno družbo in delavstvom z dne 27. avgusta l. 1., ki jo je sklepal slavni g. Štefanovič (sedaj direktor radikalnih »Jutranjih Novosti«) in ki daje Trboveljski družbi povsod priliko, da izrablja in izkorišča delavstvo. Tako so rudarji zaslužili pri akordnem delu od 26—28 dinarjev dnevno; nekateri rudarji pa celo po 18 dinarjev. Mnogo so temu krive tudi delavne razmere posebno v Kisovcu; tam je obratovodja Lapornik, ki se sicer prav dobro razume na obkaldanje delavstva z raznimi priimki, vendar se pa v rudarski stroki razume na strokovnem polju prav zelo malo. Razljuteni trpini so zato stopili v stavko in zahtevali, da se tega gospoda prav kmalu odstrani, sicer bodo izvajali iz tega nadaljne posledice. Stavko je vodila »Zveza rudarskih delavcev«, ki je poslala rudarje pred kratkim zopet na delo, zapretila pa je, da stopijo v stavko vsi rudarski revirji Trboveljske premogokopne družbe, ako ista tekom osmih dni ne bo odpustila imenovanega Lapornika.

Stavka rudarjev v Zagorju. Iz došlih poročil posnemamo, da prično rudarji v Zagorju dne 14. maja zopet z delom. Trboveljski družbi so dali osemdnevni rok za odstranitev obratovodje Lapornika. V slučaju, da družba tej zahtevi rudarjev ne ugodí v omenjenem roku, bodo rudarji zopet stopili v stavko.

Monopolska stroka.

Nezadovoljstvo z zadnjo intervencijo je v tobačni tovarni precej narastlo. — Kdo to nezadovoljstvo neti, nam ni znano. Pripomnimo in konstatiramo le to, da se je pri izbiranju delavk, ki naj bi bile odpuščene, izbralo pač vse one delavke, ki nimajo družin in se je oziralo pri tem na one delavke, ki imajo družine. Sicer pa je bil pri intervenciji navzoč tudi odbor krščansko-socialne zveze, ki je z zastopniki naše organizacije soglašal in odobril vse navedene naše organizacije.

Neodločnost. Z ostalimi ogromnimi delavskimi množicami je praznovalo in praznilo delavski praznik 1. Maj tudi krščansko-socialno delavstvo. Celo gla-

silo tega dela delavstva »Pravica« je izšla v posebni slavnostni majski izdaji. Članstvo naše organizacije je hotelo 1. Maj brezpogojno proslaviti. Nasprotno agitacijo pa so razvili pred Prvim Majem člani in odborniki krščansko-socialne organizacije kljub temu, da je ta agitacija popolnoma nasprotovala navodilom in parolam vodstva Jugoslovanske strokovne zveze. To smo hoteli le konstatirati, da bo delavstvo za vse to tudi vedelo in znalo. Pa saj so videli vsi nagajivci, kakšne uspehe je žela ta njihova protiajitacija: vsi stroji so v tovarni stali, uboge zapeljane delavke pa so morale pomivati baje neke posode, mesto da bi se veselile z ostalimi delavkami lepega prvomajskega dne.

Dopisi.

Lesce. V soboto 21. t. m. je sklicala J. S. Z. v Lescah javen shod, na katerega je bil odposlan tajnik J. S. Z. iz Ljubljane. Na dnevni red so postavili protest proti krivičnim pravilnikom v socialni zakonodaji in organizacijo J. S. Z. Kovinarji v Lescah smo takoj uvideli, kam pes tace molli, vedeli smo, da gre tej gospodi za razbitje naše podružnice kovinarjev. Radi tega smo pozvali, da se tega shoda udeleži polnoštevilno delavstvo tovarne za verige in smo obvetili o tem tudi s. Jerama z Jesenic. Gopod Cvikelj je otvoril shod in hotel razlagati svoj žegen, toda, ker smo ugotovili, da je imel in ima samo dva pristasa (delavca in eno delavko), pa nismo mogli dopustiti, da taka manjšina prevzame odgovornost za shod in smo zahtevali volitev predsedstva, nakar se je tudi takoj izvolilo za predsednika s. Jerama. V kolikor se sploh razume je razlagal g. Cvikelj krivičnost, ki jih dela »Zveza industrijev« delavstvu, smo ostali lojalni pri njegovih izjavanjih, o resolucijah pa, ki jih je predlagal, smo izjavili, da jih sicer priporočamo njegovima pristasa, da jih sprejmeta, mi pa se držimo discipline in bomo sledili vsem takim pozivom le tedaj, kadar bo to akcijska iniciativa naših strokovnih forumov. Povedali smo g. Cvikelju, da je sicer že malce pozno začel protestirati proti krivičnim pravilnikom, ker smo mi marksisti v enotni akciji to že storili in se proti vsem krivičnostim borimo vsak dan. Izjavljaj je nadalje, da sicer industriji v kovinarskih podjetjih še ne nastopajo po novih pravilnikih, da pa že v nekaterih drugih strokah. Na vse to mu je s. Jeram odgovoril, da morda po teh pravilnikih nastopajo industriji tam, kjer ima J. S. Z. svoje organizacije, da pa v naših krajih, kjer so razredne organizacije te pravilnike izvajajo. Po zaključku te debate je s. Jeram stavil g. Cvikelju vprašanje, kakšne slabosti vidi v naši organizaciji, da se ji ne priključi? G. Cvikelj na to ni odgovoril drugega, nego, da stojimo mi na stališču materialističnega svetovnega naziranja, oni pa, da so krščanskega naziranja, ki se ne strinja s tem, da ljudje živijo samo za ta svet. S. Jeram mu je pošteno analiziral njegovo izjavo in razliko med nami in J. S. Z. Končno je sodrug Jeram g. Cvikelju priporočal, da pove gosp. Korošcu, kadar pride ž njim v dotiko, koliko demokracije poznajo slovenski kovinarji in koliko njegovi kalini, ki niso dali v prisotnosti gospoda Korošca na Jesenicah s. Jeramu niti besede. Spoznali so že lahko vsi lovci na zavedne slovenske kovinarje, da vlada v njihovih vrstah Marksov duh in da se njihovo organizacijo razbije lahko le preko njihovih trupel. — Kovinar.

Dobrava pri Jesenicah. Tudi delavci z Dobrave se moramo včasih oglasiti, da ne bo kdo mislil, da pri nas morda spimo. Po boljši drobtinici marsikdo hrepeni, kajti znano je, da imajo vsi ljudje raje bel kruh, kakor pa črnega. In tako nekako je tudi pri nas na Dobravi. Naši kapitalisti izkoriščajo delavce prav na umeten način in sicer na ta način, da jim nudijo takozvane premije; s temi premijami izmozgavajo in pijejo delavstvu kri. Pomagajo pa jim ljudje (delavci!), ki nič ali pa zelo malo mislijo na svoje sotrpine, pač pa se zelo trudijo za omenjene premije. Oni se ne zavedajo, da so tudi ljudje in da so kapitalisti in njih hlapeci odvisni od delavcev in ne od kapitalistov.

Pri nas je tacega gnoja in smradu že precej in bo treba temeljito čistiti. Delavci priznavamo, da smo mnogo temu sami krivi, ker smo se do sedaj premalo zavedali in zanimali za to

stvar. Treba pa bo, da se za to nekoliko bolj pobrigamo. — Tako se je dogodil pred kratkim pri nas slučaj pri pečnem oddelku, da je mladoletni delavec s. V. Jančar nosil na ukaz svojega predelavca njemu opojno pijačo; bil je cel teden vinjen in je potem zadnje četrte ure vajencu ukazal, da naj opravi svoje delo. Mesto, da bi čez dan opravljal delo, ki mu je bilo odmerjeno, je moral nositi v tovarno pijačo, ko se je pa približal čas, da bi bilo treba oditi iz tovarne domov, mu je predelavec ukazal, naj opravi svoje delo. Ker ta tega ni storil, je predelavec drugi dan v svoji pijanosti mahal s palico po hrbtu vajenca; pri tem je mladoletni delavec zadobil na hrbtu 10 cm dolgo otekino. Opravil sem nato svojo zaupniško dolžnost in sem opozoril prizadetega na zakon, ki štiti mladoletne in na zaupniški sistem. Mož se je izrazil, da niti zakona, niti zaupniškega sistema ne pozna. Obžalujemo, da je to predelavec A. Z., ki je tudi član naše organizacije; ljudje takih besed in takih dejanj ne spadajo med nas. Ostalo, kar je potrebno za poduk takih ljudi, je preskrbljeno. — Aleš Lagoja, delavski zaupnik.

Jesenice. Jeseniškimi priganjačem delavstva je zrasel v zadnjem času zopet precej velik greben. Manevru teh jeseniških priganjačev bo moralo jeseniško delavstvo zopet posvetiti nekaj več pažnje in bo moralo javno zvedeti grehe teh gospodov. Tozadevno bomo prosili, da nam bodo sodrugi sporočali vse incidente, ki se bodo morda še dogajali med delavci in mojstri.

Odklikuje se pri nas pač najbolj neki M., ki je rodom Korošec in je prišel v našo tovarno kot navadni delavec. Nekdaj je prav pridno ščitil interese avstrijske buržoazije in na liste »blazene« čase germanizacije slovenskih krajev še danes ni pozabil. S protidelavsko gonjo in politiko se je g. ravnatelju Schillerju prav kmalu prikupil, kar je seveda razumljivo. V tovarni se je tako usidral in razšopiril, da misli, da je kar obratovodja. K temu pripomnimo le to, da mu bo jeseniško delavstvo prav kmalu in hitro pristriglo peruti. Priporočamo g. M., da naj ne hodi na solnce z maslom na glavi.

Ravnateljstvo K. I. D. bi pri tej priliki vprašali, če ve, da se omenjeni gospod prav rad napije med delom? Ali tudi ve, da ga je moral nedavno g. obratni ravnatelj Schiller spoditi od dela domov? In, ali ravnateljstvo ve, da je nedavno posedal štiri ure v gostilni, mesto, da bi pazil na delavce?

Tudi marsikatero osebo nečednost (preštevovanje!) bi lahko omenjenemu gospodu povedali. Zato delavstvo takih in podobnih gospodov ne bo trpelo v svoji sredi in bo moralo ravnateljstvo vsekakor nekaj ukreniti. Delavstvo ne trpi, da bi v svoji sredi imelo priganjače, ki bi ga še bolj zasužnjevali kapitalu.

Kamnik. V tako brezupnem položaju, kakor se nahaja delavstvo v tovarni »Titan« na Perovem pri Kamniku, se gotovo ne nahaja delavstvo nikjer v državi. Delavce se odpušča in daje na dopust brez vsake odpo-vedí ali odškodnine. Šikaniranje je na dnevnem redu, plače ne zadoščajo niti za hrano, kaj šele za obleko in stanovanje. Delavcev se polasča obup, ker ne vedo za izhod iz te bede. Mislil bi človek, da se bo delavstvo izpametovalo ter se z vso silo in jekleno voljo oprijelo svoje bojne kovinarske organizacije, a dogaja se ravno nasprotno. Še tista pešička organiziranih zapušča svojo organizacijo, celo zaupniki so postali malo-dušni, odboreve seje se ne sklicujejo redno,

kjer bi moralo biti edino mesto za razmotranje položaja.

Resnici na ljubo moramo tudi konstatirati, da je vzrok temu slabemu položaju delavstvo v največji meri samo. Prvič zato, ker ni organizirano vse tovarniško delavstvo, to pa seveda radi tega, ker ni zavedno. Drugič zato, ker se delavstvo premalo izobražuje in ne pozna niti načel pravega razrednega boja. V najkriticnejšem času obupa, ker se boji bojev in zapusti svojo bojno organizacijo. Tretjič zato, ker je celo zaupniški zbor sam izgubil zaupanje, da je mogoče spraviti vse delavce v organizacijo.

Delavci in delavke tovarne »Titan«, ako hočete, da si ohranimo pravice, ki smo jih dosedaj s težkimi boji priborili, potem se organizirajte vsi do zadnjega.

K temu je treba še pripomniti, da dosti delavcev ne premore teh visokih prispevkov ter pravijo, da bi se radi organizirali. Golo dejstvo je, da v soboto, ko delavec dobi plačo, ne more dostikrat plačati niti hrane in stanovanja. Ali sodrugi in sodružice, bodite prepričani, da je le v požrtvovalnosti, zavednosti in zanimanju za organizacijo naša rešitev in spas.

Objave.

Tajništvo Strok. komisije. Po soglasnem sklepu seje Strokovne komisije za Slovenijo, ki se je vršila v ponedeljek 14. maja, je prevzel tajništvo Strok. komisije za Slovenijo s. Filip Uratnik.

Zahvala. Podpisani se v imenu podružnice kemičnih delavcev v Medvodah-Goričanah vsem darovalcem, ki so pripo-

mgli, da je podružnica razvila svojo društveno zastavo, najtopleje zahvaljujem. — Prav posebno izrekamo zahvalo s. Lipovžu za gmotni dar 100.— Din in s. Baščolcu, ki je skrbel za lepo in zanimivo zabavo. Izdatki za zastavo so znašali 1755.50 Din. Pri razvitju samem se je nabralo 531 Din. Še enkrat: vsem sodrugom najlepša hvala. — Janko Cvajnar.

Vestnik „Svobode“.

Stenografski tečaj za Ljubljano bo ustanovila »Svoboda«, ako se prihlasi dovolj interesentov. Tečaj se otvori v najkrajšem času, kakor hitro bo priglasenih dovolj prijaviteljev. Prijavitelji morajo biti člani »Svobode«. Priglasje sprejema tajništvo Strokovne komisije in tajništvo »Svobode« v Židovski ulici.

»Svoboda« na Bledu. V nedeljo 13. t. m. je bil sklican sestanek, kjer naj bi se dalo življenje novi podružnici »Svobode«. In res se je zbralo okoli 50 sodrugov, ki so se takoj vpisali. Človek, ki ni informiran, bi mislil, da ni tukaj ničesar našega. Ali pokazalo se je obratno! Sodrug Blejčani na delo, da uresničimo naše načrte in kmalu se bodo pokazali sadovi našega dela. Vsak, ki čuti z nami, naj pristopi, naj dela na kulturnem polju za zboljšanje bednega položaja našega delavstva. Sodrug na delo!

Ustanovni občni zbor podružnice »Svobode« na Dobravi (pri Jesenicah) se je vršil na praznik 10. maja. Na zborovanju je poročal s. F. Svetek iz Ljubljane, ki je v daljšem govoru orisal potrebo izobrazbe in delovanje kulturne organizacije. Iz Jesenic sta bila navzoča ss. Smolej in Ambrožič, ki sta v lepih

govorih toplo priporočala agilno delo za povzdigo izobrazbe. V odbor so bili izvoljeni naslednji sodrugi: Janko Praprotnik, predsednik; France Sodja, podpredsednik; Štefan Ladjarevič, tajnik; Ivan Stare I. blagajnik; v odbor: Edvard Fulle, Simen Sodja, Joško Pihon, Tomaž Jansterle; v kontrolo: Tone Rekelj in France Kahen. K podružnici je pristopilo dosedaj okoli 40 članov in članic. Da bo pa nova podružnica pridno delovala, pa kaže dejstvo, da so si tamburaši svoje tamburice kar sami izdelali. Odbor namerava nabaviti tudi knjižnico. Centrala bo pa pomagala s tem, da bo uvedla zbirko knjig, kateri se bodo sodrugi, ki imajo kako knjigo odveč, gotovo odzvali. Po tej poti naprej!

Podružnica v Mislinju. Meseca aprila t. l. se je ustanovila oziroma zopet oživela podružnica »Svobode« v Mislinju, ki ima sedaj 24 članov. Deluje že dramatični odsek, v najkrajšem času pa se osnuje pevski in knjižnični odsek. V novem odboru, ki je bil izvoljen na zadnjem občnem zboru, so sledeči sodrugi: predsednik Ivan Prauhert, tajnik Franc Kranjc, blagajnik Jožef Osovnik; odbornika: Avgust Ravlan in Andrej Pregant, ki je obenem vodja dramatičnega in pevskega odseka.

Delavsko gibanje.

— **Krojaška stavka v Celju.** 14. maja t. l. je izbruhnila v Celju stavka krojaških pomočnikov. Delavstvo je v stavki solidarno, le delavnica g. Mastnaka obrata ni ustavila. Delavci te delavnice so pač plačani separatisti, ki hočejo igrati posebno vlogo. Tozadevne zahteve so bile vložene že meseca februarja in so se od tedaj pa do danes pogajanja očitno namenoma zavlačevala. Stavka bo najbrže precej huda in dolgotrajna, zato se je treba dobro pripraviti.

— **Kdo bo odlikoval jugoslovanske oblasti** za njih požrtvovalnost in trud, se mora pač vsakdo vprašati, če sliši ali zve, da je zagrebška policija zaplenila na zagrebški carinarnici protivojne lepake in znamke za protivojno zbirko amsterdamske strokovne internacionale. Zaplenitev teh lepakov in znamk je odredilo ministrstvo notranjih del (policije). Lepaki in znamke še danes leže na zagrebški carinarnici zapečateni. Škandal je to pač za izbornu poslujočo jugoslovansko upravo, ki rešuje take spore mesece in mesece. Lepo spričevalo si daje jugoslovanski policijski režim pred svetom.

— **Konec poljedelske stavke na Angleskem.** Stavka angleskih poljedelskih delavcev se je po pettedenskem trajanju končala. Pri pogajanjih med spornimi strankami je posredoval angleški delavski voditelj Ramsay Macdonald. Pri stavki je igral največjo vlogo delavni čas, ki bo po pogodbi znašal 50 ur tedensko. Nadure so plačane le štiri; kar je preko tega morajo plačati podjetniki še po prav posebnem tarifnem določilu.

— **Delavstvo se bori za svobodo kapitalista.** Francoske militaristične nasilne oblasti so obsodile znanega nemškega magnata in kapitalista Kruppa in več njegovih ravnateljev na dolgoletno ječo in večmilijonsko denarno globo. Krupp sam je bil obsojen na 15 let težke ječe in 100 milijonov mark (zlatih). Obsodba je napravila po celem svetu precej prahu in nemško delavstvo samo je ta dogodek precej razburil. V Essen, kjer je bilo delavstvo pri vseh odredbah francoskih oblasti dale vedno duška v splošnih stvarkah, tudi pri tej obsodbi Kruppa ni ostalo hladnokrvno, temveč je proglasilo splošno stavko 11. t. m. Točno ob 11. dopoldne je delavstvo zapustilo vse tovarne in obrate in točno ob 12. opoldne je izumrlo vse mestno življenje, ko se je ustavil ves promet cestne železnice. Kaj bo pač delavstvo imelo od takih bojev za človeka-kapitalista, ki je delavstvu napravil že toliko zla.

— **Ameriški železničarji v boju.** 1. julija lanskega leta je stopilo v stavko 500.000 ameriških železničarjev. — Podjetniki (železniške družbe) so jim hoteli znižati njihove mezde. Železniške družbe so se pričele z železničarji kmalu pogajati in so bila pogajanja toliko uspešna, da se je 350.000 železničarjev vrnilo na delo, ostalih 150.000 pa so v boju vztrajali še nadalje. In ta boj še danes ni končan. Zastopniki železničarjev so izvrševalnemu odboru pred kratkim poročali ameriški strokovni komisiji o položaju teh železničarjev. Strokovna komisija je stavkujočim obljubila znatno gmotno podporo za vztrajanje v boju.

Razno.

— **Ruska delegacija napadena.** Član švicarske narodne lige (fašist) je izvršil atentat na rusko delegacijo na lozanski konferenci. Smrtno je v nekem hotelu zadel vodjo ruske delegacije Vorovskega, smrtno nevarno pa je zadel oba ostala člana delegacije, ki sta spremljala svojega šefa. Atentat je napravil precej razočaranja zlasti zato, ker se je to zgodilo v miroljubni Švici, ki je že od nekdanj mirno zatočišče vseh preganjanih, ki najdejo v njenem okrilju dobro zavetje pred preganjalci in sovražniki. Atentator opravičuje svoje dejanje s tem, da je z atentatom maščeval pogin svoje rodbine, ki je bila haje uničena od vojakov rdeče armade. Atentat je napravil na javnost slab vtis in ga vsi obsojajo. Tudi bo poostiril mednarodni položaj, ki je že itak precej zavozlan.

— **No, še lepe vojne nas čakajo.** — Višji angleški vojaški uradnik je v razgovoru nedavno izjavil, da pripravljajo angleški učenjaki za bodočo vojno pri-

pravo, ki bo nekaj izrednega: letela bo po zraku kakor najboljše ptice, po vodi bo plavala in se potopila, kakor vodne race in po suhem se bo plazila, kakor tank. Na tajnih skritih krajih se vrše že dalj časa poizkusi z najnovejšimi iznajdbami. Te iznajdbe so sestavljene iz kovinastih plošč tako, da letajo po zraku kakor zrakoplovi, podajo se lahko na morsk gladino in režejo tam morsk gladino, lahko se potope pod morsk gladino, končno se plazi pripravljajo lahko tudi po suhem. Letalo, ladja, hidroplan, tank, vse te moderne priprave za vojno rušenje so združene v eno. Letalo se spremeni lahko v ladjo, letalo povije svoja krila in reže morske valove, ladja pa lahko zapre krov in se skrije v morsk dno kot podmornik. Iz morja se splazi lahko na suho in se pomika po zemlji kot tank. Priprave bodo velikanske in z današnjimi bojuimi sredstvi nepremagljive. Kdaj bo človek miroval in nehaj rovariti proti sočloveku.

Razgled po svetu.

Ljubljana, dne 14. maja 1923.

Že od početka je Rusija zasnovala in vršila ogromno minersko delo po vsej Aziji, da na teh razvalinah postavi vladavino bodočnosti. Evropske države so z zavistjo in strahom zlele na to rusko prodiranje. Posebno bolešno je bila prizadeta Anglija, kateri so Rusi vznemirili Perzijo, Indijo, Mezopotamijo in Egipt. Da ustavijo ta ruski pohod, so prošli teden prav odločno nastopili in zagrozili Rusiji, da se ne bodo več smatrali vezane na trgovinsko pogodbo, ako bo Rusija vztrajala na svoji poti. Evropska javnost je menila, da se Rusija ne bo ozirala na angleški protest. Zgodilo pa se je obratno. Rusija se je takoj vклонila in poslala v London svojega najboljšega finančnega strokovnjaka, da se sporazum izgleda. Možno je seveda, da jo izvije s tem, da na spreten način zvali vso krivdo na angleško vlado. Vsekakor se bo vršil ta teden v Londonu srdit in važen diplomatski dvoboj.

Ostroost ruskega nastopa bo ojačena po zadnjem atentatu na rusko delegacijo na konferenci v Lozani, kateremu je podlegel kot žrtev vodja ruske delegacije Vorovskij. Usmrtila ga je krogla švicarskega fašista. Ta čin nasilja ni vrgel lepe luči na to doslej tako svobodoljubno državo. Evropska javnost je splošno ogorčena nad dejanjem, ki more dovesti le do novih zapletljajev. Ruski delegaciji sta izrekli med drugimi sožalje tudi italijanska vlada in Vatikan.

Rusko-angleški spor je vplival tudi na komunistično internacionalo, ki je preložila mednarodno zborovanje stranke in ki bo med tem stranko znatno reorganizirala.

Po Evropi potuje general Foch (čitaj Foš), ki je v svetovni vojni zadel Nemcem odločilne udarce. Njegovo potovanje je prav triumfalno: v Pragi je bil izvoljen za častnega meščana, v Krakovu za častnega doktorja tamošnjega vseučilišča. Foch snubi malo antanto za zaveznico proti morebitni zvezi med Rusijo in Nemčijo. Upajmo, da bo imela mala antanta dovolj politične razsodnosti, da se ne prodra kar na slepo zapadnemu imperializmu.

Vprašanje Poruhrja je še vedno v kritičnem položaju. Na nemški odgovor glede reparacij je poleg Francije in Belgije odgovorila tudi Anglija, ki zavrača nemške protipredloge. Ni dvoma, da se bo po tem angleškem govoru ravnala tudi Italija, ta-

ko da pride Nemčija v železne škripce. Ker se antanta boji, da bi se Nemčija ojačila v zvezi z Rusijo, se trudi, da že v naprej onemogoči to zvezo ali da ji vsaj postavi nasproti trden jez v obliki male antante.

V Bolgariji se je vlada odločila, kar najodločneje nastopiti proti avtonomistom in federalistom, ki nastopajo proti redu v državi in se nazivljajo »makedonstvujoči«. Ti hajduki so ogrozili ne le mir in varnost v Bolgariji, temveč še bolj ob naših mejah. Vdrali so na jugoslovansko ozemlje, kjer so pobijali, ropali in požigali. Ministrski predsednik Stambolinski je sedaj izdal silno ostre odredbe proti njim in razpustil vse njihove organizacije.

Homogena radikalna vlada se ima boriti z istimi težkočami kot vse dosedanje vlade, zato ne pride do nobenega zaključka. Verifikacijski odbor je dovršil svoje delo, a s parlamentom ni kar nič. V tork se sestane narodna skupščina k plenarni seji, ki naj odobri nesporne mandate. Nato se zasedanje zopet odgodi. In se bo vlekel kot morsk kača, kriza za krizo, odmor za odmorom, na zunaj pa poraz za porazom, to je slika našega parlamenta. Ljudstvo pa trpi...

Važnega političnega pomena je prihod dveh Radičevih odposlancev v Beograd. Delegata sicer nista izjavila nič obveznega, razvideti pa je, da Radič noče podreti mostov za seboj in da ni izključena radikalno-radičevska koalicija. Vmes se seveda štuli tudi dr. Korošec.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nerednosti pri Bolniški blagajni oziroma Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev se neprestano ponavljajo. Da se tu nekaj ukrene od strani O. U. prosimo delavstvo, da nam naznani vsako nerednost in natančno navede tozadevne potrebne podatke, ki jih bomo mi zbrali in poslali material na Okrožni urad z zahtevom, da se od njegove strani ukrene vse, da se stvar preuredi tako, da ne bodo delavci — bolniki čakali na podporo po štirinajst dni in celo po en mesec, kakor se je to nedavno zgodilo.

V imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.)
Izdajatelj: Franc Svetek.
Odgovorni urednik: Jože Berdajs.
Tiska tiskarna Makso Hrovatia.

POZOR! UGODNA PRILIKA!
Delavsko perilo, močno in po najnižjih cenah se dobi samo pri »DELTA«, zadruga za izdelovanje perila r. z. z o. z. v Ptujju.

JOSIP OLUP
LJUBLJANA, STARI TRG 2
priporoča svojo trgovino z manufakturnim blagom in oblekami domačega izdelka.

Čevlji domačih tovarov Peter Kozina & Ko z znamko »Peko« so najboljše in najcenejše. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo: Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Priporoča se velika izbira barvastega in navadnega bombaža, perila i. t. d.
KARL PRELOG,
Ljubljana, Stari trg št. 12.